

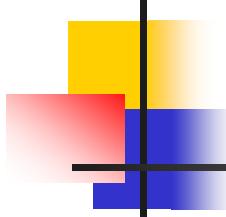
Obilježavanje Svjetskog dana zdravlja: Urbanizacija i zdravlje

Urbanizacija i zdravlje sa aspekta zdravstvenog stanja stanovništva Federacije BiH

Irena Jokić

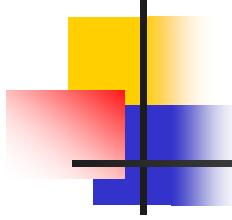
Zavod za javno zdravstvo Federacije BiH

Sarajevo, 2010. godina

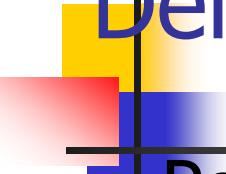
Uvod

- U FBiH: udio gradskog stanovništva raste
- Urbanizacija: migracijom stanovništva u grad mijenjaju se uslovi i način života, što utiče na zdravlje kako pojedinca tako i zdravstveno stanje populacije

Uvod

- Demografske promjene
- Socio-ekonomski promjene
- Životne navike
- Uticaj okoliša
- Socijalne razlike
- Nejednakost u zdravlju

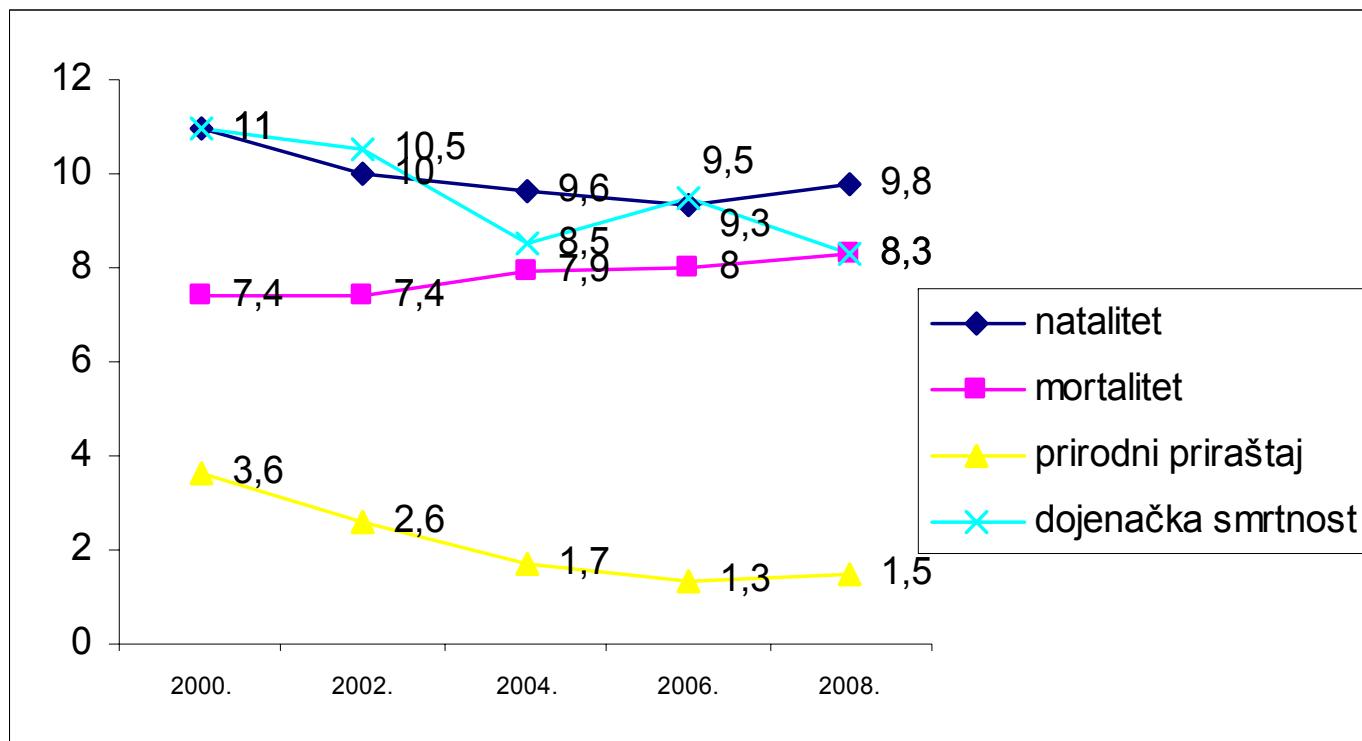

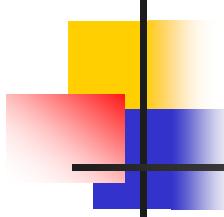
Demografske promjene u FBiH

Porast učešća osoba starih 65 i više godina (14,1%).

- Stopa nataliteta ima nisku vrijednost od 9,8%
- Stopa opće smrtnosti: 8,3 % i u laganom je i kontinuiranom porastu posljednjih godina.
- Dojenička smrtnost: 8,5%
- Prirodni priraštaj: 1,5% (izrazito nepovoljan)

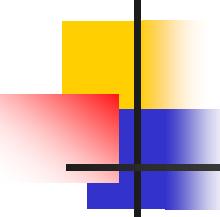
Vitalni pokazatelji

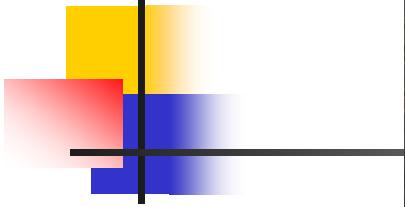
Socio-ekonomski pokazatelji

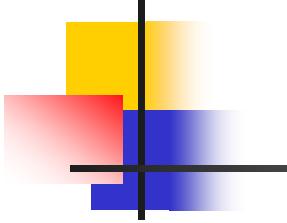
- Stopa nezaposlenosti: 44,5%
- Stopa izdržavanog stanovništva: 47,3%
- Socijalna isključenost: svaki drugi stanovnik
- Oko 30% stanovništva je blizu praga siromaštva (Istraživanje životnog standarda:LSMS)
- Porast broja samačkih domaćinstava (oko $\frac{1}{4}$)

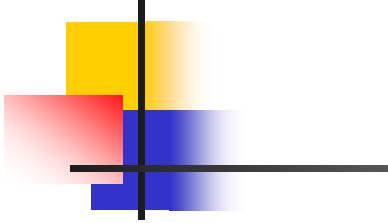

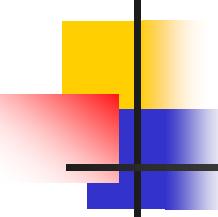
Uticaj urbanizacije na zdravlje

- Faktori okoliša: zagađenje vazduha, vode, dispozicija otpadnih materija, saobraćaj, buka itd.
- Životne navike: nezdrava ishrana, pušenje, alkohol, fizička neaktivnost
- Porast ovisnosti: psihotropne supstance- poremećaji mentalnog zdravlja
- Porast nasilja
- Stres: na radnom mjestu, nezaposlenost

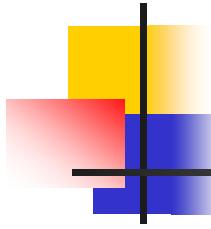

Okoliš i zdravlje

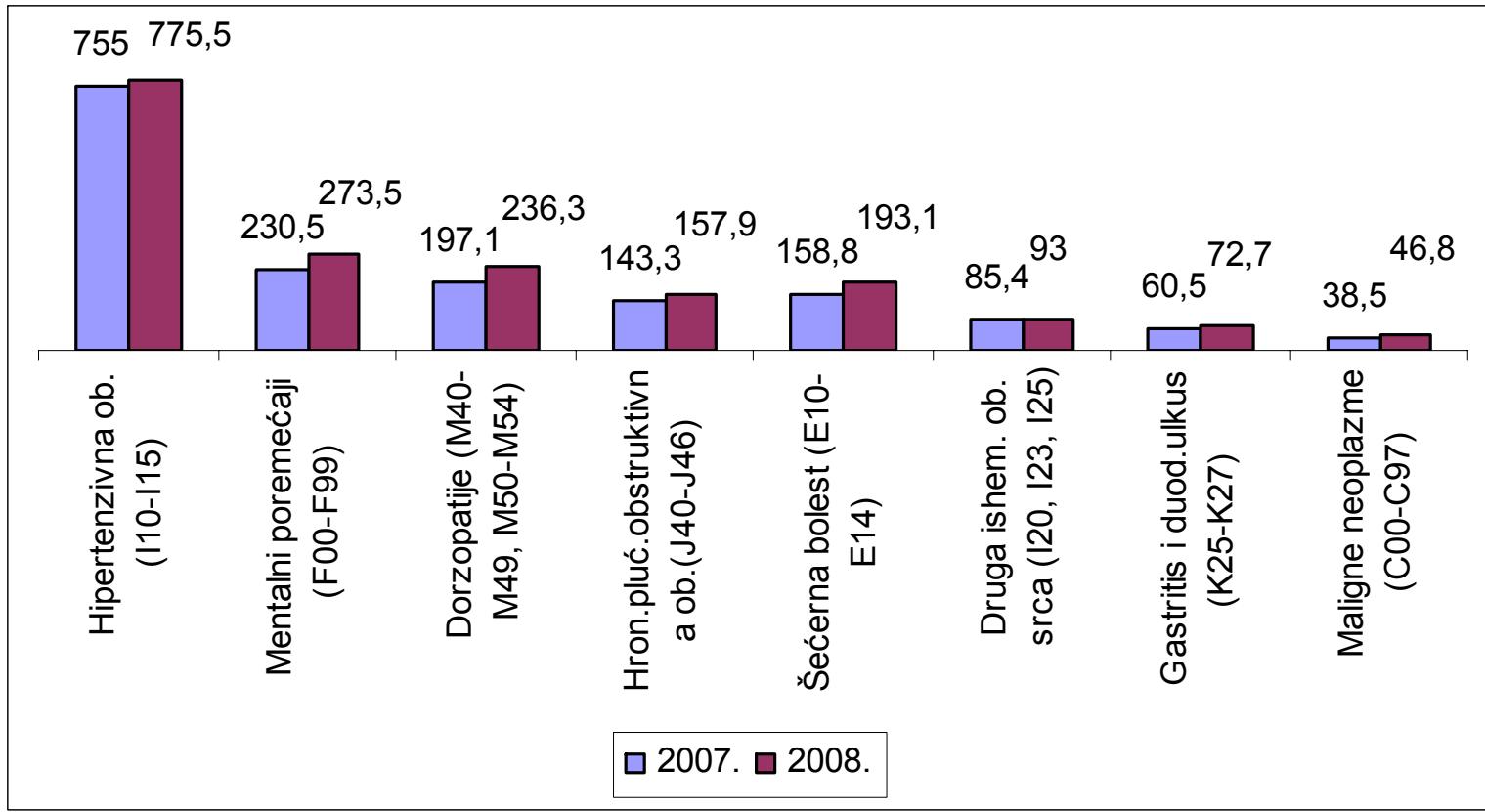
- Vazduh: izduvni gasovi iz automobila, korištenje čvrstih goriva (sumpor, dim i azotni oksid)
- U FBiH: 73,2% stanovništva priključeno na centralni sistem vodosnabdijevanja, a na kanalizacioni 47,6% (MICS 2006.)
- 270 kg otpadnih materija/stanovniku godišnje- veliki broj neuređenih deponija
- Opasnost zagađivanja podzemnih voda
- Porast broja saobraćajnih nesreća

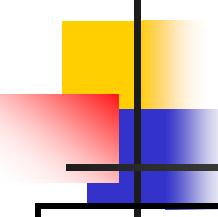

Prevalenca faktora rizika stanovništva Federacije BiH starosti 25-64 godine

Faktori rizika	Za ukupno stanovništvo	Muškarci	Žene
Hipertenzija (>140/90mmHg)	41,0%	35,5%	44,8%
Pušenje	37,6%	49,2%	29,7%
Konsumiranje alkohola	29,5%	54,1%	12,5%
Indeks tjelesne mase >30	21,5%	16,5%	25,0%
Fizička aktivnost-aktivni	15%	19,6%	12,0%

Hronične nezarazne bolest

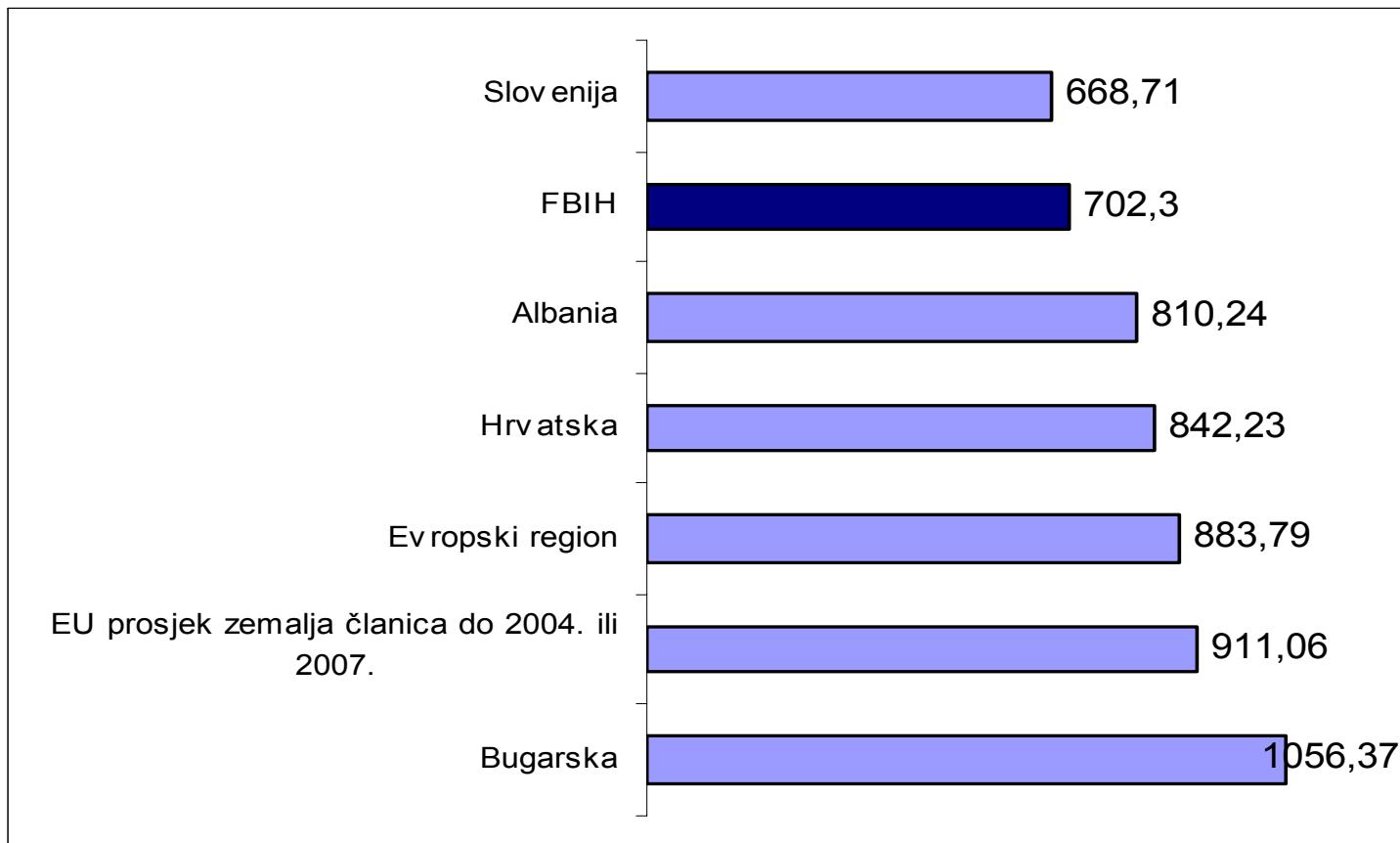

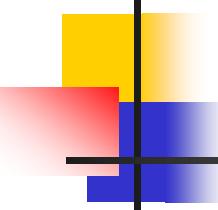

Vodeći uzroci smrti stanovništva Federacije BiH u 2008. godini

	Broj	Rang	Indeks (%)	Stopa/ 100.000 st.
1. Oboljenja cirkulatornog sistema (I00-I99)	10.509	1	53,9	452
2. Maligne neoplazme (C00-C99)	3.832	2	19,7	165
3. Simptomi, znaci i nenormalni klinički i lab. nalazi (R00-R99)	1.062	3	5,5	46
4. Endokrina i metabol. oboljenja sa por. u ishrani (E00-E99)	774	4	4,0	33
5. Povrede, trovanja i druge posljedice spoljašnjih uzroka smrti (S00-T98)	605	5	3,1	26
Ukupno umrlih	19.480		100	837

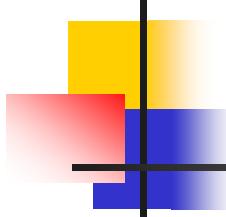
Standardizirana stopa smrtnosti (SDR) za sve uzroke i sve dobi, na 100.000 stanovnika

Mjere za poboljšanje stanja

- Podići svijest o zdravstvenim rizicima povezanim sa urbanizacijom i urbanim okolišem
- Aktivnije učešće lokalne vlasti u stvaranju uslova za očuvanje i unapređenje zdravlja i kvaliteta života stanovništva
- Jačanje značaja zdravlja u svim aspektima urbanog planiranja
- Intersektorijalna saradnja – od urbanih rizika do urbanog zdravlja

Zaključak

- Poznavanje prava i obaveza vezanih za zdravlje
- Upoznavanje sa faktorima rizika i načinom kako ih izbjegići ili staviti pod kontrolu- edukacija
- Edukacija o samokontroli i samopomoći